

KO TE

KAHITI O NIU TIRENI.

HE MEA TA I RUNGA I TE MANA O TE KAWANATANGA.

PONEKE, TAITE, HEPETEMA 11, 1890.

“Te Ture Kooti Whenua Maori, 1886,” me nga Ture Whakaitatika.

Tari Kooti Whenua Maori, Poneke.

HE Pannitanga tenei kia mohiotia ai ka tu te Kooti ki Kereitane Nota, Wainanapa, a te 1 o nga ra o Oketopa, 1890, ki te whakawa ki te uiui hoki i nga tikanga e nga tono e maui ana i te Kupu Apiti i raro nei. Ki te kore te Kooti e tu a taua ra ka tu a muri tata iho ina watea etahi atu o ona raruraru.

I tuhia i tenei te 9 o nga ra o Hepetema, 1890.

NA PERIHONA,

Kai Rehitā.

KUPU APITU.

Tono whakawa take paanga.

Nama.	Kai-tono.	Te ingoa o te whenua.	Nga rohe.
1	Te Ruihi Aporo me etahi atu ..	Te Kopi-Waitutuma i te takiwa Poraka ruri o Te Kawakawa	Ko nga rohe o te whenua ma te mapi e whakaatu.

Tono Whakawa Wehewehe.

Nama.	Kai-tono.	Te ingoa o te whenua.	Te Take paanga, he Karauna karaati he aha atu ranei, me te ra i whakaputaina ai.
1	H. P. Tunuiarangi	Hinana (20 eka)	Tiwhikete, 10 Nowema, 1883.
2	Kiriona H. Taha	Te Pahuri	Karauna karaati, 18 Tihema, 1869.
3	H. Whakamairu, Erihapeti Wakamairu, me etahi atu	Mataikona Nama 2 Nama 3
4	Tiki Mahupuku me etahi atu	Te Weraawhaitiri Nama 3	Tiwhikete, 28 Hepetema, 1882.
5	H. Whakamairu me E. Whakamairu	Whakataki (Nama 10)	Karauna karaati, 3 Akubata, 1881.
6	Raima Hone, Tare Ruka Hohepa, Ihaka Kuaha, Bnoka Hohepa, me etahi atu	Awaawaroa	Tirohia nga ota wehewehe.
7	Raima Hone, Tare Ruka Hohepa, Ihaka Kuaha, Bnoka Hohepa, me etahi atu	Tauparaha	Land Transfer Tiwhikete, 12 Hune, 1890.
8	Ngaiti Manihera	Te Uruokakite Nota	Karauna karaati, 7 Tihema, 1871.
9	Maaka Pukahi me Natamihira Te Unutapu (nga kaitiaki mo Maaka Hiperini)	Rekereke Nama 5	Tiwhikete, 15 Hepetema, 1871.

Tono Whakatu riiwhi ki nga paanga whenua.

Nama.	Kai-tono.	Te ingoa o te whenua.	Te tangata i mate.	Te Take paanga me te ra i whakaputaina ai.
1	Koheka Tahana	Ramaapakura ara Makara	Tukarungatia	Land Transfer tiwhikete, 22 Hurae, 1887.
2	Pahira Anaru	Wharaurangi	Mata Pahira me Matangihau Pahira	Land Transfer tiwhikete, 22 Hurae, 1887.
3	Hawea Naera	Te Weraawhaitiri Nama 3	Renata Te Ao	28 Hepetema, 1882.
4	H. Whakamairu, E. Whakamairu, me etahi atu	Mataikona (Nama ?)	Te Retimana Korou
5	Erihapeti Whakamairu	Kuhangawariwari	Ketura Hataraki	Karauna karaati, 29 Hanuere, 1893.

KO TE KAHITI O NIU TIRENI.

“Te Ture Kooti Whakawa Whenua Maori 1866,” me nga Ture Whakatikatika.

I TE KOOTI WHAKAWA WHENUA MAORI O NIU TIRENI, TAKIWA O PONEKE.

KO ahau ko te Tumuaki Kaiwhakawa o te Kooti Whenua Maori, kua tuhia iho nei toku ingoa ki raro nei, i runga i te nama kua tukua mai ki ahau i raro i Tekiona 53 o “Te Ture Kooti Whakawa Whenua Maori, 1866,” ka whakahau atu nei. Ko te tono i te Kupu Apiti i raro iho nei, i paunotia nei kia whakawakia a te nohoanga o te Kooti i whakaritea i raro i tetahi Ota i tuhia i te 16 o nga ra o Akuhata, 1890, kia tu ki Kereitane Nota, Wairarapa, a te 20 o nga ra o Hepetema, 1890, kia whakanekehia mo te 1 o nga ra o Oketopa, 1890, ka whakawa ai ki taua wahi ano.

I tuhia i tenei te 8 o nga ra o Hepetema, 1890.

NA HETA-METU,
Tumuaki Kaiwhakawa.

KUPU APITI.

Nama.	Kaitono.	Te ingoa o te whenua.	Nga robe.
1	Muru Te Hiera, Harita Te Aweawe, Ereni Te Aweawe, Rawinia Te Raangi	Tutaekara

Tari Kooti Whenua Maori, Poneke.

H I paunotanga tenei kia mohiotia ai ka noho te Kooti Whenua Maori, ki Waimate, Kanatapere, a te 9 o nga ra o Oketopa, 1890, ki te whakarongo ki te whakatau hoki i nga mea e whakawakia ana i te Kupu Apiti i raro nei, ko nga tono kua tuhia mai mo ana mea kua tae mai nei ki te Rehita, a me era atu mea katoa e tika ana i runga i te Ture kia homai ki te aranga o te Kooti i reira.

He mea whiriiri i tenei te 10 o nga ra o Hepetema, 1890.

NA PIRIHONA,
Kai Rehita.

KUPU APITI.

Tono Whakawa mo nga paanga ki te whenua o te tungata mate.

Nama.	Nga Kaitono.	Nga tungata mate.	Nga Poraka.	Te Ota me te ra i whakaputaina ai.
1	Honore Rehu ..	Teone Rehu ..	Kaipoi, Tekiona 18A, 3 eka	Kahore ano i puta te karaati.
2	Hohepa Penemine	Harata Penemine	Waimate Nama 12373
3	Hohepa Penemine	Harata Penemine	Waihao Nama 903
4	Hohepa Penemine	Harata Penemine	Waimate
5	Hohepa Penemine	Harata Penemine	Punaomaru ..	Ota whewehere kahore ano i puta.
6	Teone Tikao Wira ..	Tare Wira ..	Waipopo Nama 11 ..	Kahore ano i puta te karaati.
7	Teone Tikao Wira ..	Tare Wira ..	Kapumatiki ..	Kahore ano i puta te karaati.
8	Teone Tikao Wira ..	Tare Wira ..	Waipopo Nama 11 ..	Kahore ano i puta te karaati.
9	Teone Tikao Wira ..	Tare Wira ..	Waikouaiti, Tekiona Nama 70	Kahore ano i puta te karaati.
10	Hana Pohio me etahi atu	Queenie Hughes (Monika)	Waitaki, Poraka 108, 12 eka	Kahore ano i puta te karaati.
11	Peti Kirikiri ..	Charlotte Hewards	Waitaki e whenua hawe-kaihe Nama 34376	Kahore ano i puta te karaati.
12	Hana Pohio me etahi atu	Hera Pohio ..	Waihao, Poraka Nama 903, Tekiona 6	Ota whewehere kahore ano i puta.
13	Hana Pohio me etahi atu	Edward Hughes (Monika)	Waitaki whenua hawe-kaihe Nama 15	Kahore ano i puta te karaati.
14	Hana Pohio me etahi atu	Hira Pohio ..	Tawera Nama 2061 ..	Karauna karaati, 31 Maehe, 1870.
15	Hana Pohio me etahi atu	Hira Pohio ..	Waimate Nama 888 ..	Karauna karaati, 11 Aperira, 1870.
16	Hana Pohio me etahi atu	Hira Pohio ..	Waimate, Kaherehere Nama 147
17	Hana Pohio me etahi atu	Hira Pohio ..	Tawera Nama 897 ..	Whakatamga a te Kooti, Mei, 1868.
18	Hana Pohio me etahi atu	Hira Pohio ..	Puakati e tata ana ki Waimate
19	Hana Pohio me etahi atu	Hira Pohio ..	Waihao Nama 12373

Tono Whakawa Whewehere.

Nama.	Te ingoa o te Kaitono.	Te ingoa o te Whenua.	Te take ki te whenua, me te ra i puta ai.
1	H. D. Maire	Kaipoi, Tekiona Nama 136 .. Kahore ano i puta te karaati.

"Te Ture Kooti Whenua Maori, 1886," me nga Ture Whakatikatika.

HE Panuitanga tenei kia mohiotia ai ka tu te Kooti ki Waikouaiti, a te 26 o nga ra o Heptema, 1890, ki te whakawa ki te uiui hoki i nga tikanga o nga tono e mau i te Kupu Apiti i raro nei. Ki te kore te Kooti e tu a tana ra ka tu a muri tata iho ina watea etahi atu o ona raruraru.

I tuhia i tenei te 10 o nga ra o Heptema, 1890.

Tari Kooti Whenua Maori, Ponake.

NA PIRIHONA,
Kai-Rehita.

KUPU APITI.

WHAKARITENGA i te nuinga o te utu kia utua i raro i te tekau ma wha o nga tekiona o "Te Ture Whakatikatika 1887 i nga Mahi Nunui o te Koroni," mo te whenua e mau nei te whakaaturanga i raro iho nei, i tangohia mo nga tikanga reru, ina te panuitanga i perhitia ki te *New Zealand Gazette*, i te 15 o nga ra o Mei, 1890:—

Tenui o te whenua.	Nama o te Tekiona.	Te Poraka.	Takiwa Ruri.	Takiwa o Porowinitanga.
EKA R. P. 15 i 16	Tekiona 48, Rahui Maori	Poraka IV.	Takiwa Ruri o North Harbour me Blue-skin	Otakou.

I te Kooti Whakawa Whenua Maori o Niu Tireni.

HE panuitanga tenei kia mohiotia ai ko te nohoanga o te Kooti Whakawa Whenua Maori ki Ohinemutu mo nga tono whakawa tuarua, i nukuhia mo te 27 o nga ra o Akuhata, 1890, kua nukuhia atu ano mo te 22 o nga ra o Oketopa, 1890.

He mea tuhi i tenei te 5 o nga ra o Heptema, 1890.

HIU KARENA HETA-METE,
Tumuaki Kai-whakawa.

"Te Ture arai i nga Hoko Tahae, 1881," me "Nga Ture Whakatikatika 1888 me 1889 i te Ture arai Hoko Tahae, 1881."

Tari Kooti Whenua Maori,
Ponake, Heptema 6, 1890.

HE Panuitanga tenei kia mohiotia ai, i runga i te mana o nga Ture kua whakahuatia i runga ake nei, hei whakarite hoki i nga tikanga o ana Ture, ka tu he Kooti ki te Tari Kooti Whenua Maori, ki Kercitane, Wairarapa, a te 20 o nga ra o Heptema, 1890, a te 10 o nga haora i te ata, hei uiui i nga ritenga o nga kechi e mau ana i te Kupu Apiti i raro iho nei. Ko nga tangata katoa e whakahe ana ki ana hoko, me haere ki reira whakaatu ai i a ratou kupu whakahe.

NA PIRIHONA,
Kai Rehita.

KUPU APITI.

TAUPARAHIA.

90-165. He rihi i tuhia i te 11 o nga ra o Akuhata, 1890, na Ramari Watacauhi ki a Alexander McKenzie.

TAPUAERARU.

90-168. He rihi i tuhia i te 8 o nga ra o Akuhata, 1890, na Ani Hiko me etahi atu ki a William Parker me etahi atu.

PUREKUTAU.

90-169. He rihi i tuhia i te 8 o nga ra o Akuhata, 1890, na Ani Hiko me etahi atu ki a Alexander McKenzie.

WAIORETUTA NAMA 2.

90-166. He rihi i tuhia i te 8 o nga ra o Akuhata, 1890, na Manihera Ruka me etahi atu ki a Alexander McKenzie.

WAIORETUTA NAMA 3.

90-167. He rihi i tuhia i te 8 o nga ra o Akuhata, 1890, na Ani Hiko, me etahi atu ki a Alexander McKenzie.

WAIORETUTA NAMA 3.

90-174. He pukapuka tuku i tuhia i te 2 o nga ra o Heptema, 1890, na Ani Hiko me etahi atu ki a Alexander McKenzie.

TAHORAHINA 128N, WAHANGA 2.

90-170. He pukapuka tuku i tuhia i te 20 o nga ra o Akuhata, 1890, na Hoani Pohatu ki a Kiriona Hori Taha me etahi atu.

TAHORAHINA 128N, WAHANGA 2.

90-171. He pukapuka tuku i tuhia i te 20 o nga ra o Akuhata, 1890, na Hinei Pakia ki a Kiriona Hori Taha me etahi atu.

PAPAWAI, TEKIONA 9.

90-172. He mokete i tuhia i te 18 o nga ra o Akuhata, 1890, na Ngahui Hemara ki a Basil Burch.

PAPAWAI, TEKIONA 15.

90-173. He rihi i tuhia i te 1 o nga ra o Heptema, 1890, na Manihera Ruka me etahi atu ki a Richard Tilson.

PAPAWAI, WAHANGA 1B.

90-178. He rihi i tuhia i te 1 o nga ra o Heptema, 1890, na Te Iwi Epanaia me etahi atu ki a Richard Bright, junior.

PAPAWAI, TEKIONA 20.

90-179. He rihi i tuhia i te 1 o nga ra o Heptema, 1890, na Te Iwi Epanaia me etahi atu ki a Richard Tilson.

"Te Ture arai i nga Hoko Tahae 1881," me Nga "Ture Whakatikatika 1888 me 1889, i te Ture arai Hoko Tahae, 1881."

Tari Kooti Whenua Maori,
Whanganui, Heptema 8, 1890.

HE Panuitanga tenei kia mohiotia ai, i runga i te mana o nga Ture kua whakahuatia i runga ake nei, hei whakarite hoki i nga tikanga o ana Ture, ka tu he Kooti ki te Kooti Whakawa ki Whanganui, a te 27 o nga ra o Heptema, 1890, a te 11 o nga haora i te ata, hei uiui i nga ritenga o nga kechi e mau ana i te Kupu Apiti i raro iho nei. Ko nga tangata katoa e whakahe ana ki ana hoko, me haere ki reira whakaatu ai i a ratou kupu whakahe.

NA TE BIKIHANA,
Kai Rehita.

KUPU APITI.

MANGATIPONA KI TE RANGIHIU.

20-14. He pukapuka rihi whenua, i tuhia i te 28 o nga ra o Mei, 1889, na Wunu te Rangiweroia, me etahi atu tangata hoki, ki a Tinsley McLean, kai mahi whenua, e noho ana ia ki Whangaehu. [He Panuitanga tuarua tenei.]

OMARUNGI ARA RANGITATAU 1D.

90-7. He pukapuka tuku whenua, i tuhia i te 28 o nga ra o Akuhata, 1890, na Rahera Hantakua ki a David Peat, e noho ana ia ki Whanganui.

POKOWHAIO NAMA 2.

90-29. He pukapuka rihi whenua, i tuhia i te 28 o nga ra o Aperira, 1890, na Mita Karaka Tapa, me etahi atu tangata hoki, ki a John Watson, kai whiu kau, e noho ana ia ki Whanganui.

"Te Ture Arai i nga Hoko Tahae 1881," me nga "Ture Whakatikatika 1888 me 1889," i te "Ture Arai Hoko Tahae, 1881."

Tari Kooti Whenua Maori,
Whanganui, Heptema 8, 1890.

HE Panuitanga tenei kia mohiotia ai, i runga i te mana o nga Ture kua whakahuatia i runga ake nei, hei whakarite hoki i nga tikanga o ana Ture, ka tu he Kooti Komihana ki Niu Paremata, a te 27 o nga ra o Heptema, 1890, a te 11 o nga haora i te ata hei uiui i nga ritenga o te kechi, e mau ana i te Kupu Apiti i raro iho nei. Ko nga tangata katoa e whakahe ana ki ana hoko, me haere ki reira whakaatu ai i a ratou kupu whakahe.

NA TE BIKIHANA,
Kai Rehita.

KUPU APITI.

TEKIHANA NAMA 83, OKATO.

90-24. He pukapuka tuku whenua, na Piripi Ngahuku ki a Charles Sole, kai mahi whenua, e noho ana ia ki Okaro.

"Te Ture Arai i nga Hoko Tahae, 1881," me Nga Ture Whakatikatika 1888 me 1889 i te Ture Arai Hoko Tahae, 1881."

Tari Kooti Whenua Maori,
Akarana, Heptema 1, 1890.

HE Panuitanga tenei kia mohiotia ai, i runga i te mana o nga Ture kua whakahuatia i runga ake nei, hei whakarite hoki i nga tikanga o ana Ture, ka tu he Kooti Komihana ki Kaihu, a te 7 o nga ra o Oketopa, 1890, hei uiui i nga ritenga o nga kechi e mau ana i te Kupu

Apiti i raro iho nei. Ko nga tangata katoa e whakaha ana ki tenei hoko, me haere ki reira whakaatu ai i a ratou whakaha.

NA TE HAMANA,
Kai Rehita.

KUPU APITI.

TETAHI WAHI O AOROA NAME 4.

90-15. He pukapuka tuku, i tuhia i te 25 o nga ra o Pepuere, 1890, na Tamati Pahi ki a Joseph Jenkins.

TETAHI WAHI O ROTA 3, PARITI O TOKATOKA.

90-17. He pukapuka tuku, i tuhia i te 25 o nga ra o Maehe, 1890, na Raiha Te Ngawe, me etahi atu ki a William Henry Bennett.

TETAHI WAHI O KAIHU NAMA 2B.

90-67. He pukapuka tuku, i tuhia i te 31 o nga ra o Hurae, 1890, na Pouaka Te Awha rana ko Pouritanga Te Awha ki a Francis Joseph Dargaville.

PANUITANGA.

TE MAKARINI *Scholarships*.

Poneke, Akuhata 13, 1890.

ETORU nga *Scholarship* o tukua ana i ia tau i te Karete Maori i Te Aute, Haaki Pei, ki nga tamariki Maori i puta ake to ratou matauranga i te etahi, e £35 e puta ana i te tau ki ia tamaiti, a e rua hoki tau e puta ana ka mutu. Kotahi o ana *Scholarships* e tuwhera ana ki nga tamariki Maori katoa kua haere i tenei ra i tenei ra, ki te Kura Maori mo te tau i mua atu o tenei, i iti iho hoki nga tau i te tekau ma ono tau i te marama i mua atu o te ra i whakaritea mo tenei uiuinga matauranga; ko era atu *Scholarships* e rua e tuwhera ana ki nga tamariki Maori katoa kua haere i tenei ra i tenei ra ki te Kura Kainga Maori mo nga marama tekau-ma-rua i mua atu o tenei, i iti iho hoki nga tau i te tekau-ma-rima i te marama i mua atu o te ra i whakaritea mo tenei uiuinga matauranga.

Ko enei *Scholarships*, he mea tuku i raro i nga tikanga kua whakatakotoria e nga Kai-tiaki me te ahua o te pukapuka e moingatia ana kia tuhia e te tamaiti e mea ana kia uinia tona matauranga, kei nga Kai-whakaako o nga Kura Maori, nga Kura nohoanga tamariki, nga Hekeretari o nga Kura Poata, me te Hekeretari o nga Kura e takoto ana, a me tonu atu ki a ratou.

Ko nga tamariki e mea ana kia uinia ta ratou matauranga, me tuku pukapuka atu ki te Kai-tiroiro Kura, i te Tari o nga Kura i Poneke, whakaatu i to ratou hiahia kia haere atu ratou ki te uiuinga matauranga, me tuku atu ranei ki te Kaiwhakaako o ta ratou Kura, mana e tuku mai. Ko taua whakaaturanga me tuku mai i roto i te meera i mua atu o te 31 o nga ra o Oketopa, e haere ake nei.

Ko nga kape o nga pukapuka whakaatu i nga tikanga kua

whakatakotoria e nga Kai-tiaki me te ahua o te pukapuka e moingatia ana kia tuhia e te tamaiti e mea ana kia uinia tona matauranga, kei nga Kai-whakaako o nga Kura Maori, nga Kura nohoanga tamariki, nga Hekeretari o nga Kura Poata, me te Hekeretari o nga Kura e takoto ana, a me tonu atu ki a ratou.

NA TE POPE,
(JAMES H. POPE),
Kai-tiroiro i nga Kura Maori.

PANUITANGA.

HE whakaatu tenei kia mohiotia ai kua oti nga "Ture Whenua Maori" o te Paremete o tenei tau te perehi ki te reo Maori ki te reo Pakeha, a kua oti aua reo o rua te whakarapopoto ki roto ki te pukapuka kotahi. Ko te utu kotahi hereni mo te pukapuka kotahi. Ko nga ingoa enei o nga Ture kei roto i taua pukapuka:—

"Te Ture whakakore i te Ture Reiti Whenua Karauna, Whenua Maori."

"Te Ture Whenua Maori."

"Te Ture Whakatikatika i te Ture Kooti Whenua Maori, 1886."

"Te Ture Whakatikatika 1888 i te Ture Arai mo te Hoko tahae i nga Whenua Maori."

"Te Ture Whakahaere i nga Whenua Tuturu o nga Maori."

"Te Ture mo Moka-Mohakatino."

"Te Ture Whakaritenga, Whakaactanga Take Maori."

"Te Ture Karaati mo nga Hawhe-Kaihe o te Waipounamu," me nga

"Te Ture Whenua Maori o te tau 1886," ko taua utu ano, ara kotahi hereni, a ka tukua atu nga pukapuka o ana Ture i roto i te meera ki nga kainga o nga tangata e tono mai ana kia tukua atu etahi ma ratou ina tac mai te moni utu e tika ana, me tuku pane kuini mai, noti o te pouapeta ranei te tukua ana i roto i te meera.

NA HORI TITIPERE.

Tari Perehi Pukapuka, Poneke,
Oketopa 30, 1888.

HE PUKAPUKA REO MAORI.

KO nga tatai korero whakapapa a te Maori, me nga karakia o nehe, a nga Tohunga mo nga waka katoa i u mai ki Aotea-roa nei; kua oti te taa ki te Perehi, a e hokona ana i te Whare tau Pukapuka a te Kawanatanga i Werengitana.

E whitu hereni me te hikipene mo te pukapuka kotahi. Ki te mea ka tukua mai te moni, ka tukua atu te Pukapuka ki te hunga e tono mai ana.

NA HORI TITIPERE,
Kai ta Pukapuka a te Kawanatanga.